

MECLİSLERİN GÖREV SÜRELERİ

Osmanlı'dan Günümüze Seçimler (1877 – 2002) adlı kitabımızdan alınmıştır.

Osmanlı Dönemindeki Meclislerin Çalışma Süreleri					
Yasama Dönemi	Normal Süre	Seçim Tarihi	Meclisin Açılışı	Meclisin Kapanışı	Çalışma Süresi ⁽¹⁾
I. Meşrutiyet Dönemi					
1. Devre	4 yıl	Ocak / Şubat 1877	19 Mart 1877	28 Haziran 1877	3 ay 9 gün
2. Devre	4 yıl	1877 ⁽²⁾	13 Aralık 1877	14 Şubat 1878	2 ay 1 gün
II. Meşrutiyet Dönemi					
1. Dönem	4 yıl	Kasım / Aralık 1908	17 Aralık 1908	18 Ocak 1912	3 yıl 1 ay 1 gün
2. Dönem	4 yıl	Mart / Nisan 1912	18 Nisan 1912	5 Ağustos 1912	3 ay 17 gün
3. Dönem	4 yıl	Şubat / Mart 1914	14 Mayıs 1914	21 Aralık 1918	4 yıl 7 ay 7 gün
4. Dönem	4 yıl	Aralık 1919	12 Ocak 1920	18 Mart 1920 ⁽³⁾	2 ay 6 gün

(1) Çalışma süreleri, meclislerin açılış ve kapanış tarihlerine göre hesaplanmıştır.

(2) Ulaşabildiğimiz kaynaklarda bu seçimlerin yapıldığı aylar için kesin bir açıklamaya rastlanmamıştır. Ancak, bu seçimlerde de Talimat-ı Muvakkate'nin uygulanmasının padişah tarafından 25 Ağustos 1877'de kabul edildiği bilinmektedir (GÜNEŞ, Cilt I, s. 166). Aynı eserin 167. sayfasında seçilen milletvekillerinin Kasım ayında İstanbul'a gelmeye başladığı belirtilmektedir. Bu bilgilerden Mebus seçimlerinin Eylül - Ekim aylarında yapıldığı sonuca varılmıştır.

(3) Mebusan Meclisinin fiilen son bulduğu tarihtir. Bu Meclis, 11 Nisan 1920'de padişah iradesiyle feshedilmiştir.

TBMM ve Cumhuriyet Dönemindeki Meclislerin Fiili Süreleri

Yasama Dönemi	Normal Süre	Seçim Tarihi	Açılış Tarihi ⁽²⁾	Kapanış Tarihi ⁽³⁾	Yasama Dönemi Süresi ⁽¹⁾		
					Yıl	Ay	Gün
1		Mart 1920	23.04.1920	16.04.1923	3	4	-
2	4 yıl	Haziran-Temmuz 1923	11.08.1923	26.06.1927	4	1	-
3	4 yıl	02-06.09.1927	01.11.1927	26.03.1931	3	7	19
4	4 yıl	25.04.1931	04.05.1931	23.12.1934	3	9	13
5	4 yıl	08.02.1935	01.03.1935	27.01.1939	4	1	18
6	4 yıl	26.03.1939	03.04.1939	15.01.1943	3	11	2
7	4 yıl	28.02.1943	08.03.1943	14.06.1946	3	4	23
8	4 yıl	21.07.1946	05.08.1946	24.03.1950	3	9	23
9	4 yıl	14.05.1950	22.05.1950	12.03.1954	3	11	18
10	4 yıl	02.05.1954	14.05.1954	11.09.1957	3	5	25
11	4 yıl	27.10.1957	01.11.1957	25.05.1960	2	7	-
12	4 yıl	15.10.1961	20.10.1961	16.07.1965	4	-	-
13	4 yıl	15.10.1965	22.10.1965	13.06.1969	3	11	27
14	4 yıl	12.10.1969	22.10.1969	25.07.1973	4	-	2

TESAV

TOPLUMSAL EKONOMİK SİYASAL ARAŞTIRMALAR VAKFI

Yasama Dönemi	Normal Süre	Seçim Tarihi	Açılış Tarihi ⁽²⁾	Kapanış Tarihi ⁽³⁾	Yasama Dönemi Süresi ⁽¹⁾		
					Yıl	Ay	Gün
15	4 yıl	14.10.1973	24.10.1973	19.04.1977	3	7	21
16	4 yıl	05.06.1977	13.06.1977	11.09.1980	3	3	7
17	5 yıl	06.11.1983	24.11.1983	16.10.1987	4	-	23
18	5 yıl	29.11.1987	14.12.1987	01.09.1991	3	10	21
19	5 yıl	20.10.1991	06.11.1991	04.12.1995	4	2	4
20	5 yıl	24.12.1995	08.01.1996	25.03.1999	3	3	24
21	5 yıl	18.04.1999	02.05.1999	01.10.2002	3	6	15
22	5 yıl	03.11.2002	14.11.2002	03.06.2007	4	6	19
23	5 yıl	22.07.2007	04.08.2007	23.04.2011	4	8	19
24	4 yıl	12.06.2011	28.06.2011	13.07.2013	3	10	20
25	4 yıl	07.06.2015	23.06.2015	01.10.2015	3	11	25
26	4 yıl	01.11.2015	17.11.2015	-	-	4	24

(1) Seçimler arasında geçen ve yasama dönemi olarak tanımlanan süredir.

(2) TBMM'nin genel seçimlerden sonra yaptığı ilk toplantının tarihi.

(3) TBMM'nin seçimlere gitmeden önce yapmış olduğu son toplantının tarihi.

Meclislerin Üye Sayıları

I. Meşrutiyet Döneminde Meclis-i Mebusana Seçilen Üye Sayıları

	Müslüman Üyeler	Gayri Müslim Üyeler	Toplam
1. Devre / 1877	69	49	118 (130)
2. Devre / 1877	55	40	95 (130)

1877 yılında yapılan seçimlerde uygulanan Talimat-ı Muvakkate'nin(*) 1. maddesine göre Mebusan Meclisine en az 130 üyenin seçilmesi öngörülmüş, ancak; I. Devrede 122, II. Devrede de 95 Mebus seçilmiştir.

(*) Meclis Azasının Suret-i Intihab ve Tayinine Dair Talimat-ı Muvakkate
(Meclis Üyelerinin Seçilme ve Atanma Biçimine İlişkin Geçici Talimat).

Cumhuriyet Senatosuna Seçilen Kadın Üyeler

Adı ve Soyadı	Mensup Olduğu Parti	Seçim Bölgesi	Seçildiği Dönemler
1. Özel ŞAHİNGİRAY	AP	İstanbul	15.10.1961 – 07.06.1964
2. Hatice Mualla AKARCA	AP	Muğla	15.10.1961 – 05.06.1966
3. Emine Mebrure AKSOLEY	CHP	İstanbul	07.06.1964 – 14.10.1973
4. Fatma Hikmet İŞMEN	Bağımsız (*)	Kocaeli	05.06.1966 – 12.10.1975
5. Solmaz BELÜL	CHP	İstanbul	14.10.1973 – 14.10.1979
6. Aysel BAYKAL	CHP	İstanbul	14.10.1979 – 12.09.1980

(*) Bağımsız aday olarak TİP Listesinde yer almak suretiyle seçilmiştir.

Cumhuriyet Senatosuna Cumhurbaşkanınca Seçilen(*) Kadın Üyeler

Adı ve Soyadı	Seçildiği Dönemler
1. Nimet Zerrin TÜZÜN	09.06.1964 – 10.10.1971
2. Bahriye ÜÇÖK	14.10.1971 – 14.10.1977
3. Adile AYDA	13.07.1976 – 03.07.1978
4. Nermin Abadan UNAT	25.07.1978 – 12.09.1980

(*) 1961 Anayasasının 71. ve 73. maddelerinde “Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye” ifadesi yer almaktadır.

Seçim Çevreleri

Meclis-i Mebusan İçin Dersaadet ve Vilayetlerden İntihab Olunacak Azanın Adedi (*)
(Mebusan Meclisi için İstanbul ve İllerden Seçilecek Üyelerin Sayısı)

Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim
Edirne Vilayeti	4	4
Tuna Vilayeti	3	3
Selanik Vilayeti	3	3
Sofya Vilayeti	2	2
Bosna Vilayeti	3	3
	15	15
Hersek Vilayeti	2	2
Manastır Vilayeti	2	2
İşkodra Vilayeti	2	2
Yanya Vilayeti	3	3
	24	24
Hüdavendigâr Vilayeti (Bursa)	2	2
Kastamonu Vilayeti	2	0
Ankara Vilayeti	2	1
Sivas Vilayeti	2	1
	32	28
Trabzon Vilayeti ve Canik	2	1
Diyarbakir Vilayeti ve Harput	2	1
Aydın Vilayeti	3	2
	41 (**)	34 (**)
Adana Vilayeti	2	1
Konya Vilayeti	2	1
Halep Vilayeti ve Zor	3	1
Suriye Vilayeti ve Kudüs ve Cebeli Lübnan	4	3
	52	40

TESAV

TOPLUMSAL EKONOMİK SİYASAL ARAŞTIRMALAR VAKFI

Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim
Bağdat Vilayeti	2	1
Basra Vilayeti ve Necd	2	0
Cezair-i Bahr-i Sefid Vilayeti ve Kıbrıs	2	3
Girit Vilayeti	1	1
	59	45
Hicaz Vilayeti	2	0
Yemen Vilayeti	2	0
Trablus Garp Vilayeti	2	0
	65	45
Dersaadet (İstanbul)	5	5
Mısır	5	0
Tunus	5	0
Yekun (Toplam)	80	50

(*) 10 Şevval 1293 (28 Ekim 1876) tarihli İrade-i Seniyye ile yayımlanmış olan Talimat-ı Muvakkate'nin eki olan listedir.

(**) Ara toplamın 39 ve 32 olması gerekirken, metnin orijinalinde 41 ve 34 yazılmıştır. Bu yanlışlık genel toplamı da etkilemektedir.

Meclis-i Mebusanın I. Devresinde Seçilen Mebuslar (*)

Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim	Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim
Adana	2	1	İşkodra	2	2
Ankara	2	1	Kastamonu	2	0
Aydın	3	2	Konya	2	1
Bağdat	2	1	Kosova ve Sofya	3	2
Basra ⁽¹⁾	⁽²⁾	-	Mamuretül-Aziz (Elâzığ)	2	-
Bosna ve Hersek	5	5	Selanik ve Manastır	4	5
Cezair-i Bahr-i Sefid	2	3	Sivas	2	1
Dersaadet (İstanbul)	5	5	Suriye ⁽²⁾	4 ⁽³⁾	3 ⁽²⁾
Diyarbakir	2	1	Trablus-ı Garbi	2	0
Edirne	4	4	Trabzon	2	1
Erzurum	2	2	Tuna	3	3
Girid	1	1	Van ^(**)	-	-
Haleb	3	1	Yanya	3	3
Hicaz	2	-	Yemen	2	-
Hüdavendigâr	2	2	Toplam	72	50
			Fiilen Katılan	69	49

Kaynak: GÜNEŞ, Cilt II, s. 10-19.

(*) Padişah Tunus ve Mısırdan da 5'er müslüman temsilcinin gönderilmesini istemiş ise de, buralardan temsilci gelmemiştir (A.g.e, s. 12).

(**) A.g.e, s. 14'te Van'ın karşısında "Seçilmemiş" ifadesi yer almaktadır.

(1) A.g.e. s. 10'da, Basra'nın karşısında seçilecek müslüman ve gayri müslim mebus sayıları, 2 / 0 olarak verilmekle birlikte, "Kimse gelmemiş" ifadesi yer almaktadır. O nedenle Basra ili karşındaki sayılar toplama dahil edilmemiştir.

(2) A.g.e, s. 13'te, Suriye'nin karşısında seçilecek müslüman ve gayri müslim mebus sayıları 4 / 3 verilmekle birlikte, 3 müslüman, 2 gayrimüslim mebusun ismi yer almaktadır. O nedenle Suriye, 3 müslüman ve 2 gayri müslim mebusla toplama dahil edilmiştir.

Meclis-i Mebusan'ın II. Devresinde Seçilen Mebuslar

Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim	Seçim Çevreleri	Müslim	Gayri Müslim
Adana	2	-	Hüdavendigâr (Bursa)	2	2
Ankara	2	1	İşkodra	2	2
Aydın	3	-	Kastamonu	2	-
Bağdad	2	-	Konya	2	1
Basra (*)	-	-	Kosova	3	5
Bosna ve Hersek	4	4	Mamuretül-Aziz (Elâzığ)	1	-
Cezair-i Bahri Sefid	2	3	Selanik ve Manastır	4	4
Dersaadet (İstanbul)	5	5	Sivas	-	-
Diyarbakir	1	1	Suriye	3	2
Edirne	4	4	Trablus-ı Garb	2	-
Erzurum (*)	-	(2)	Trabzon	2	1
Girit (**)	-	-	Tuna	3	1
Halep	2	1	Van	-	-
Hicaz	2	-	Yanya	-	3
Toplam				55	40

Kaynak: GÜNEŞ, Cilt II, s. 15-19.

(*) A.g.e, s. 17'de Erzurum'un karşısında mebus sayısı hanesi boş bırakılmıştır. Seçilen mebuslar hanesinde ise 2 gayrimüslim Mebusun ismi yazılmış, Müslüman Mebus ismine yer verilmemiştir.

Müslüman mebuslar konusundaki belirsizlik nedeniyle, Erzurum'dan seçildiği bildirilen gayrimüslim mebus sayısı, genel toplama dahil edilmemiştir.

(**) A.g.e, s. 17'de Girit'in karşısında "Seçilen olmamış" ifadesi yer almaktadır.

TBMM I. Dönem Seçim Çevreleri, Seçilen Milletvekili Sayısı, Katılmayanlar ve Osmanlı Mebusan Meclisinden (OMM) Gelenler

Seçim Çevresi	TBMM	Katılmayan	OMM	Seçim Çevresi	TBMM	Katılmayan	OMM
Adana	7	2	-	Eskişehir	5		2
Amasya	5		2	Gaziantep	5		1
Ankara	5		4	Gelibolu	-		1
Antalya	5		1	Genç	5		1
Ardahan	2		-	Gümüşhane	6		-
Aydın	5		2	Hakkari	5	4	1
Batum	5		-	Isparta	5		1
Beyazıt	5		-	İçel	5		1
Biga	3		-	İstanbul	8		4
Bitlis	5		2	Izmir	5		3
Bolu	6		2	İzmit	5		1
Burdur	8	2	-	Kangırı (Çankırı)	5		2
Bursa	5		2	Karahisar-i Sahip	5		3
Canik	5		1	Karahisar-i Sarki	5		-
Cebelibereket	3		-	Karesi	5		1
Çorum	6	1	1	Kars	3		-
Denizli	6		-	Kastamonu	5		3
Dersim	5		1	Kayseri	5		2
Diyarbakir	5		2	Kırşehir	6		1
Edirne	3		2	Konya	5		5
Elâziz	5		2	Kozan	5		-
Ergani	9	4	2	Kütahya	4		2
Ertuğrul	5		-	Lazistan	5		1
Erzincan	5		-	Malatya	10	4	1
Erzurum	6	1	4	Maraş	7	2	1

TESAV

TOPLUMSAL EKONOMİK SİYASAL ARAŞTIRMALAR VAKFI

Mardin	5		1	Sivas	5		3
Menteşe	11	4	-	Siverek	5		1
Mersin	7	1	-	Tokat	7	2	-
Muş	6		1	Trabzon	9	1	2
Niğde	5		1	Urfa	5	2	-
Oltu	-		2	Van	5	3	2
Siirt	5		1	Yozgat	5		2
Sinop	5		1	Toplam	349	34	88

Kaynak: ÇOKER, Cilt I, s. 39.

Sonuç: $349 - 34 = 315 + 88 = 403$

Not: Seçilenlerin sayısı 363 olup (14) kişi birden fazla seçim çevresinden seçilmiş bulunması itibariyle tutar bu şekilde saptanmıştır.

Cumhuriyet Döneminde Yeni Kurulan İller - İlçeye Dönüştürülen İller

Yılı	İl Sayısı	Açıklama
1920	71	-
1924	74	Artvin, Kars, Ardahan il haline getirildi.
1926	63	Üsküdar, Beyoğlu, Çatalca, Gelibolu, Ardahan, Muş, Dersim, Genç, Siverek, Ergani ve Kozan ilçeye dönüştürüldü.
1929	63	Bitlis İli İlçe haline, Muş İlçesi İl haline getirildi.
1933	57	Aksaray, Cebelibereket, Artvin, Şebinkarahisar, Hakkâri ilçe oldu. Mersin ve Silifke illeri birleştirilerek İçel il'i kuruldu. ⁽¹⁾
1936	62	Artvin, Hakkari, Bitlis, Bingöl, Tunceli il haline getirildi.
1939	63	Hatay il oldu.
1953	64	Uşak il oldu.
1954	66	Adıyaman, Sakarya, Nevşehir illeri kuruldu. Kırşehir ilçeye dönüştürüldü.
1957	67	Kırşehir tekrar il oldu.
1989	71	Aksaray, Bayburt, Karaman, Kırıkkale il oldu.
1990	73	Batman ve Şırnak il oldu.
1991	74	Bartın il oldu.
1992	76	Ardahan ve Iğdır il oldu.
1995	79	Karabük, Kilis, Yalova il oldu
1996	80	Osmaniye il oldu.
1999	81	Düzce il oldu.

(1) İçel Valiliğinden alınan bilgiye göre, 1924 yılında Mersin İl Merkezi oldu. 1933 yılında da, 2197 sayılı Kanunla Silifke (İçel) ve Mersin vilayetleri birleştirilerek bugünkü adıyla İçel vilayeti oluşturulmuştu.

Zaman İçinde Durumlarında Değişiklik Olan İller Hakkında Açıklayıcı Bilgiler ¹

ADANA (Cebelibereket, Kozan, Seyhan)

1. Kozan İli, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçeye dönüştürülmüştür. (Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 26.06.1926, sayı: 404)
2. Cebelibereket İli, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla lağvolunmuştur. Bu il, tüm ilçeleri, Adana iline bağlanmış ve Adana ilinin adı, merkezi Adana olmak üzere Seyhan olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 27.05.1933, sayı: 2411)
3. Seyhan İlinin adı, 25.11.1956 tarih ve 6644 sayılı Kanunla Adana olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 02.02.1956, sayı: 9223)

AFYONKARAHİSAR (Karahisari Sahip)

Bugünkü Afyonkarahisar ilinin Karahisari Sahip olan adı, halk arasında pek tutulmamış, bir ara Karahisari Devle adıyla anılmışsa da, daha sonra Afyonkarahisar olmuştur.

(Yurt Ansiklopedisi, 1.Cilt, İstanbul, 1981, s.260,261)

AĞRI (Beyazıt)

1. Beyazıt, 18.08.1920 tarih ve 36 sayılı Büyük Millet Meclisi Kararıyla Erzurum'dan ayrılarak il olmuştur. (TBMM Kavanin Mecmuası, Cilt: 1, 3. Basım, Ankara, 25.03.1943, s.419)
2. Beyazıt İl Merkezi, 24.11.1926 tarih ve 4395 sayılı Kararname ile Karaköse'ye nakledilmiştir. (Düstur 3. Tertip, Cilt: 8, 2. Basım, Ankara, 1946, s.11)
3. Beyazıt ilinin adı, 1938'de Ağrı olarak değiştirilmiştir. (Yurt Ansiklopedisi, 1. Cilt, İstanbul, 1981, s.360)

AKSARAY

1. Aksaray, 14.10.1920 tarih ve 40 sayılı Kanunla il olmuştur. (Ceridei Resmiyede Yayım Tarihi: 21.03.1921, Sayı: 7)
2. Aksaray ili, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla ilçeye dönüştürülerek Niğde iline bağlanmıştır. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)
3. Aksaray, 15.06.1989 tarih ve 3578 sayılı Kanunla yeniden il olmuştur. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 21.06.1989, Sayı: 20202)

¹ TBMM Albümü (23 Nisan 1920 – 20 Ekim 1991, TBMM Genel Sekreterliği Yayınları, No: 1, Nisan- 1994, Ankara.

ARDAHAN

1. Anavatana iltihak eden Ardahan, 07.07.1921 tarih ve 133 sayılı Kanunla il olmuştur. (Ceridei Resmiyede Yayım Tarihi: 18.07.1921, Sayı: 21)
2. Ardahan ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçe haline dönüştürülmüştür. (Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)
3. Ardahan ilçesi, 27.05.1992 tarih ve 3806 sayılı Kanunla il olmuştur. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 03.06.1992, Sayı: 21247 Mükerrer)

Artvin (Çoruh)

1. Anavatana iltihak eden Artvin, 07.07.1921 tarih ve 133 sayılı Kanunla il olmuştur. (Ceridei Resmiyede Yayım Tarihi: 18.07.1921, Sayı: 21)
2. Artvin ve Rize illeri birleştirilmek suretiyle, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla merkezi Rize olmak üzere Çoruh adı ile il olmuştur. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)
3. Çoruh ilinin adı, 6668 sayılı Kanunla Artvin olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 25.02.1956, Sayı: 9243)

BALIKESİR (Karesi)

Karesi ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Balıkesir olmuştur. (Düster, 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Baskı, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s.1681,1682)

BATUM

Batum, 16 Mart 1921 tarihinde akdolunan Moskova Antlaşması ile Gürcistan'a bırakılmıştır. (Düster 3. Tertip, Cilt: 2, 2. Basım, Ankara, 1953, s.72)

BİLECİK (Ertuğrul)

Ertuğrul ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Bilecik olmuştur. (Düster, 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s.1681, 1682)

BİNGÖL (Genç)

Genç ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Bingöl olmuştur. (Düster, 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s.1681, 1982)

ÇANAKKALE (Biga, Gelibolu)

1. Bağımsız Biga Sancağının merkezi olan Çanakkale il olunca, Biga İlçesi Çanakkale'ye bağlanmıştır. (Yurt Ansiklopedisi, 3. Cilt, İstanbul, 1982, s.1849, 1857)
2. Gelibolu ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçe olmuştur. (Resmi Ceridede Yayımlı Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)

DİYARBAKIR (Diyarbakir, Ergani)

1. Ergani ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçe olmuştur. (Resmi Ceridede Yayımlı Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)
2. Diyarbakir ilinin adı, 10.12.1937 tarih ve 7789 sayılı Kararname ile Diyarbakir olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayımlı Tarihi: 18.12.1987, Sayı: 3786)

ELAZIĞ (Elaziz)

Elâziz ilinin adı, 10.12.1937 tarih ve 7806 sayılı Kararname ile Elazığ olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayımlı Tarihi: 17.12.1937, Sayı: 3785)

ERZURUM (Oltu)

Oltu Erzurum iline bağlı Çıldır Sancağı'nın merkezi iken 1878 Rus Harbinde savaş tazminatı olarak Rus Çarlığı'na bırakılmış, Birinci Dünya Savaşında geri alınmış ise de, anlaşmadan sonra işgale uğramıştır. Ancak, yöredeki Türk Direniş Kuvvetleri tarafından işgalden kurtarılmış ve 25 Mayıs 1919 tarihinde Oltu Şurası Hükümeti kurulmuştur. 17 Mayıs 1920 tarihine kadar bağımsız olarak yönetilmiştir. Daha sonra, 1926'da Erzurum iline ilçe olarak bağlanmıştır.

(Yurt Ansiklopedisi, 4. Cilt, İstanbul, 1982, s.2718, 2722)

GİRESUN (Şebın Karahisar, Karahisarı Şarki, Şarki Karahisar)

1. Giresun, 04.12.1920 tarih ve 69 sayılı Kanunla il olmuştur. (Ceridei Resmide Yayımlı Tarihi: 04.04.1921, Sayı: 9)
2. Karahisarı Şarki, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Şebın Karahisar olmuştur. (Düster 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s. 1681, 1682)
3. Şebın Karahisar ili, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla ilçe olmuş ve Giresun iline bağlanmıştır. (Resmi Gazetede Yayımlı Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)

HAKKÂRİ

1. Hakkâri ili, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla ilçeye dönüştürülmüş ve Van iline bağlanmıştır. (Resmi Gazetede Yayımlı Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)
2. Hakkâri, 25.12.1935 tarih ve 2885 sayılı Kanunla merkezi Çölemerik olmak üzere yeniden il olmuştur. (Resmi Gazetede Yayımlı Tarihi: 04.01.1936, Sayı: 3197)

İÇEL (Mersin)

1. Mersin ili, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla merkezi Mersin olmak üzere, İçel ili ile birleştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)
2. İçel ilinin adı, 20.06.2002 tarih ve 4764 sayılı Kanunla Mersin İli olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 28.06.2002, Sayı: 24799)

İSTANBUL (Çatalca)

Çatalca ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçeye dönüştürülerek İstanbul iline bağlanmıştır. (Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)

KAHRAMANMARAŞ (Maraş)

Maraş ilinin adı, 07.02.1973 tarih ve 1657 sayılı Kanunla Kahramanmaraş olarak değiştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 12.02.1973, Sayı: 14446)

KIRKLARELİ (Kırkkilise)

Kırkkilise ilinin adı, 20.12.1924 tarih ve 537 sayılı Kanunla Kırklareli olarak değiştirilmiştir. (Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 14.01.1925, Sayı: 82)

KOCAELİ (İzmit)

İzmit merkez olmak üzere, 20.04.1924 tarihinde Kocaeli olmuştur. (Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1982-1983, Cilt: 7, s.5008)

MANİSA (Saruhan)

Saruhan ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Manisa olmuştur. (Düster 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s.1681, 1682)

MUĞLA (Menteşe)

Menteşe ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Muğla olmuştur. (Düster 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s. 1681, 1682)

RİZE (Lazistan)

1. Lazistan Sancağı'nın merkez kazası olan Rize, 20.04.1924 tarihinde il olmuştur. (Yurt Ansiklopedisi, 9. Cilt, İstanbul, 1982-1983, s. 6362)
2. Artvin ve Rize illeri, 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı Kanunla, merkezi Rize olmak üzere Çoruh ili adı ile birleştirilmiştir. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 27.05.1933, Sayı: 2411)
3. Rize, 25.12.1935 tarih ve 2885 sayılı Kanunla yeniden il olmuştur. (Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 04.01.1936, Sayı: 3197)

SAMSUN (Canik)

Canik ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Samsun olarak değiştirilmiştir.
(Düster 3. Tertip, Cilt: 7, 2. Bası, Devlet Matbaası, Ankara, 1944, s.1681, 1682)

ŞANLIURFA (Siverek, Urfa)

1. Siverek ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçe olmuştur.
(Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)
2. Urfa ilinin adı, 12.06.1984 tarih ve 3020 sayılı Kanunla Şanlıurfa olarak değiştirilmiştir.
(Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 22.06.1984, Sayı: 18439)

TUNCELİ (Dersim)

1. Dersim ili, 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı Kanunla ilçeye dönüştürülerek Elâzığ'a bağlanmıştır.
(Resmi Ceridede Yayım Tarihi: 26.06.1926, Sayı: 404)
2. Tunceli 25.12.1935 tarih ve 2885 sayılı Kanunla il olmuştur.
(Resmi Gazetede Yayım Tarihi: 04.01.1936, Sayı: 3197)

YOZGAT (Bozok)

Bozok ilinin adı, 24.10.1926 tarih ve 4248 sayılı Kararname ile Yozgat olmuştur.
(TBMM Kavanin Mecmuası, Devre: 2, İçtima: 4, Cilt: 5, 2. Basım, Ankara, 1939, s.44)

Birden Çok Seçim Çevresine Bölünmüş Olan İller

	Seçimlerin Yapıldığı Yıllar									
	1983 (1)	1987 (2)	1991 (2)	1995 (3)	1999 (3)	2002 (3)	2007 (3)	2011 (3)	Haziran 2015 (3)	Kasım 2015 (3)
Adana	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-
Ankara	4	5	4	2	2	2	2	2	2	2
Antalya	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Aydın	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Balıkesir	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Bursa	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-
D.Bakır	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Erzurum	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
G.Antep	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Hatay	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
İçel	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
İstanbul	6	8	9	3	3	3	3	3	3	3
İzmir	3	4	4	2	2	2	2	2	2	2
Kayseri	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Kocaeli	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Konya	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-
Manisa	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-
K. Maraş	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Ordu	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Samsun	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Sivas	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Şanlıurfa	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Trabzon	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Zonguldak	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-

- (1) 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 4. maddesine göre, çıkaracağı milletvekili sayısı 7'den fazla olan iller birden fazla seçim çevresine bölünmektedir.
- (2) Söz konusu 4. maddede, 23.05.1987 tarih ve 3377 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 6'dan fazla olan iller birden fazla seçim çevresine bölünmektedir.
- (3) Söz konusu 4. maddede, 27.10.1995 tarih ve 4125 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller birden fazla seçim çevresi sayılmakta, 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünmektedir.